

Numerul 23

Oradea-mare 5/18 iunie 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Tudor cav. de Flondor.

Frumoasele serbări muzicale dela Sibiu, jubileul de 25 ani al Reuniunii române de muzică, care a culminat prin reprezentarea operetei „Moș Ciocârlan“, ne împune datoria să aducem tributul stimei noastre autorului acestei lucrări muzicale. Iată dar cuvântul pentru care ilustrăm pagina de frunte a foii noastre cu portretul său, portret care-l reprezintă în vârsta bărbăției sale tinere.

Di Tudor cav. de Flondor, autorul operetei „Moș Ciocârlan“, este un fiu vrednic al Bucovinei. S'a născut în Storojineț la 1862; este fiul marelui proprietar și cunoscut naționalist George cav. de Flondor.

Inclinațiunea sa pentru muzică a început să se manifeste încă din timpul primilor ani ai copilăriei, când a apucat să facă studii muzicale. Aceasta inclinațiune este o moștenire dela mamă-sa,

care eră o renumită pianistă și sub a cărei conducere învățase primele noțiuni.

Rodul talentului său și al studiilor s'a manifestat prea curând, din fragedele sale tinerețe. Abia de 16 ani, ca gimnazist, formă un cor propriu, cu care își făcū renume nu numai în Bucovina, ci și peste Carpați, unde aranjă niște concerte reușite.

Încă din timpul acela datează primele sale compoziții muzicale. Atunci a scris piesele: Cântul marinărilor, Lăcrimioarele, Viorelele, Cântul vânătoresc și altele bine cunoscute și mult aplaudate în concertele românești.

Terminându-și studiile gimnaziale, la dorința părintelui său, intră pe cariera juridică, se înscrie la facultatea de drept a universității din Cernăuți, unde totodată lucră cu mult zel pentru prosperitatea Societății filarmonice române „Armonia“. Pe vremea aceea scena teatrală și concertele muzicale ale „Armoniei“ erau un centru

Tudor cav. de Flondor.

de distracție cercetat cu plăcere nu numai de Români, ci și de străini. Partea de frunte a succesului este meritul dlui Flondor, merit recunoscut și de repositul arhiduce Rudolf, cu ocaziunea vizitării Bucovinei. Asemenea și societățile „Armonia” și „Junimea” i-au adus tributul recunoștinței, oferindu-i cu ocaziunea reprezentării operetelor sale naționale mai multe cununi de flori.

Din compozițiile sale scrise tot atunci, relevăm următoarele: muzica la vodevillele: Drumul de fier, Millo director, Cinel-cinel, Florin și Florica, Arvinte și Pepelea, Doi țărani și cinci cărlani, parte aranjată, parte compusă. Apoi operetele complete: Nunta țărănească, Rusaliile, Lița Păscărița etc.

Aplecările sale pentru muzică și dorul d'a se perfecționă, îl îndemnaseră să plece în toamna anului 1884 la Viena, unde în patru ani de zile își împărți activitatea între studiul academic al agriculturii și studiul teoriei muzicii și al contrapunctului, sub conducerea renumitului profesor al conservatorului din Viena Robert Fuchs, ducându-se în Baireuth spre a studia muzica wagneriană la reprezentările operelor lui Wagner.

Pe timpul petrecerii sale în Viena, în fiecare an a scris pentru balul românesc câte un vals dedicat patroneselor. Astfel apărură: Visurile, Salutes de montagne, Din depărtare, ceea ce îndemnă pe protectorul balului, arhiducele Rainer, a-l încuraja pe tinerul componist cu cele mai măgulitoare complimente.

În timpul acesta a scris frumoasa operetă: Noaptea sfântului George și corurile: Serenada, Luna doarme amoroasă, Traiu vânătorese, Cântul haiducească, Marșul din Rusaliile, quadrille din Nunta țărănească etc.

Rentors în Bucovina, se căsătorii în anul 1888, cu fiica marelui comerciant George Czuntu din Roman și trăește la moșiile sale Rogojesti și Gura-Molniței, unde în orele sale libere se ocupă de muzică și compune opere nouă...

Între aceste cea mai renumită este opereta „Moș Ciocârlan” reprezentată cu atâta succes la Sibiu...

I urăm din inimă succese tot mai mari.

R o m â n i e i.

De *Frédéric Mistral*.

— Tradusă din limba provansală.* —

*Când sfârșitu-s'a măcelul, lupi și păseri floroase
Oasele le-au ros, în urmă soarele strălucitor
Risipește 'n veselie brumele nesănetoase;
Înverzește deodată iarăși câmpul de omor.*

*După ce trecură Turcii, Rușii ce te 'ngenunchiase
Renăscutu-te-ai din neamul lui Traian învingător
Ca un astru care iese din eclipsă 'ntunecoasă,
Ca o fată drăgălașă surizând veselitor.*

Acum rasele latine

Fala sângelui din tine

A recunoscut-o 'n graiu-ți argintui, duios senin.

Azi Provansa te iubește

„Soră scumpă” te numește

Și-ți trimite, Românie, o crengeuță de măslin.

Alesandru A. Naum.

* Textul provansal a fost publicat în „Albumul Macedo-Român” al lui V. A. Urechă (1880.)

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

Si mândru de puterea sa, își purtă privirea triumfătoare împrejur prin odae, așteptând admirația Melindei, care uitând de purtarea necinstită de până acum a curiosului ei adorator, cu privirea rugătoare a celor amenințați de primejdii mari, îi adresă următoarele cuvinte:

— Deapururi îți voi fi recunoscătoare și deobligată, dacă-mi vei sta în ajutor cu influința dtale și nu vei lăsa ca fratele meu să fie nimic de iniiciei sei.

Melinda păși câțiva pași cătră Jussuf și în semn de mulțumită îi întinse mâna, care tremură încă și pe care bătrânul o apucă cu lacomie pătimasă.

— Cuteze cineva a atinge numai cu un deget pe fratele protegiatei mele! — esclamă Turcul amenințător. — Încă azi voi scrie lui Csáky să dea poruncă să caute pe Mateiu și să-i promită pe onoarea sa că nu i se va întâmplă nici un reu, dacă va veni acasă și că-l va lăsa neconturbat în posesiunea averii părintești. De azi înainte eu, Jussuf ben Achmed, ve iau pe amândoi sub protecția mea; cine ve atacă pe voi, pe mine me atacă. Ah, zină frumoasă, dacă ai ști cât de mult te iubește sufletul meu!

Melinda își dădă toată silința să-și smulgă mâna din a lui Jussuf, fără de a reuși.

— Nu fi spărioasă ca o gazelă — zise bătrânul și apucându-i și cealaltă mână, atinse cu buzele sale sbârcite fața de crin a Melindei.

— Cu acest sărut logodesc fata cea mai frumoasă din lume! — zise el cu glas serbătorec.

Abiă lăsa Jussuf mâinile Melindei din ale sale și pe obrazi simți o lovitură strașnică; i se părea că cineva a aprins un mănunchiu de puzderii, atâtea schinte jucau înaintea ochilor sei și, pipăindu-se involuntar la organul seu de mirosit, degetele i se mânjiră de sânge.

— Afară din casa mea, om nerușinat! — fulmină Melinda, arătând cu degetul ușa.

Trecură câteva momente, până când Jussuf își veni în ori din mirarea ce-l cuprinse. Așa palmă strașnică ca dela Melinda nu căpătase de când trăia.

Privirea turcului se încrunță, peste fața lui sbârcită trecu o tremurare de mânie, scurtă și intensivă ca o licurire de fulger, degetele i se înclătară convulsiv pe mănunchiul sabiei.

Dochița sări spăriată să apere pe Melinda...

Dar când privirea Melindei căzū de nou pe Jussuf, acesta eră cu totul schimbat. În locul mâniei de mai nainte, trăsăturile feței sale se topiră în o espresie radioasă și buzele lui vestezite se lățiră în un zimbet scârbos.

— Frumos, foarte frumos! — zise el pipăindu-și obrazii. — Vâjnoase brațe, pe Allah, vâjnoase brațe... Nici n'am cugetat că o mână atât de gingașă și albă să producă efect atât de minunat...

— Dacă nu ieși la moment, vei cunoaște și altfel de brațe! — zise Melinda mâniaoasă.

— Te ascult, stăpână, te ascult — zise Jussuf zimbând. — Țl-am spus că-ți voi fi slugă și Jussuf își ține cuvântul. Me due la moment... Adio, sufle-

tul meu, adio!... Pentru aceea tot dragă-mi ești. Adă-ți aminte câte odată de Jussuf ben Achmed.

Stergându-se de sânge cu pulpana caftanului, Jussuf își încrucișă mâinile pe pept, își încovoia până la pământ spinarea și părăsi odaia Melindei, zimbând neîntrerupt.

Abia începuse Melinda să esplice Dochiței ce se petrecuse între ea și turc, când ușa se deschise din nou.

— Bine că vii, bade Anchidim — întimpină Melinda pe iobagul bătrân care intrase — și tu Vasile ești aci?... Numai cu câteva clipe mai iute de ați fi sosit, ați fi văzut lucruri minunate.

Și apoi le povesti pe scurt aventura ce o avuse cu Jussuf.

— Numai smintit de minte poate să fie acest turc bătrân, nu altceva — sfârși ea. — Iarna trecută, când l-am tâlnit prima dată la festivitatea ce o aranjase Mihaiu-Vodă, credeam că glumește când îmi făcuse ofertul ridicol să merg cu el la Constantinopol și ca să scap de potopul laudelor ce le încărcă pe mine, i-am promis în glumă că, dacă va veni la mine să me pețească după toată datina, nu-l voi refuza. Văzându-i pletele albe, nici prin minte nu-mi trecuse să dau de poznă cu el oarecândva din pricina acestei glume.

Vasile, după ce înțelese ce ofenze a suferit Melinda dela Jussuf, se aprinse de mânie și dete năvală afară să ia la răspundere pe Turc. Pe când el sosise înse în curte, Jussuf era deja departe; numai un nor de prav îi mai arată calea pe unde trecuse el cu călăreții sei.

— Lasă nebunii să fugă, Vasile, și să ne vedem de trebile noastre — zise Anchidim fiului seu, după ce acesta se rentoarse fără nici o ispravă.

Bătrânul spuse apoi Melindei și Dochiței că fiul seu e hotărît să plece încă mâine în zori să dea peste urma lui Mateiu.

Noaptea de toamnă își desfășură într'aceste cernitul seu vâl peste lumea amorțită în tăcere; în sufletele junelor femei cu toate aceste era lumină de zi, căci torța speranței aprinse de nou flacări în inimile lor.

IX

Pribeagul.

Călugărul Saschi, după ce-și legase luntrița sa primitivă la fermul stâng al Mureșului, cu mare grijă și precauțiune ridică trupul nemisecat al ostașului ce zăcea lungit în fundul ei și-l puse pe uscat. Desfăcându-i apoi hainele, își puse urechea pe pept și ascultă câțva timp... Peste fața îngrijată a călugărului de odată se răspândi o espresie radioasă de bucurie. Cu toate că fața ostașului era mai palidă decât a unui mort și gura-i mănjită de o spumă sângeroasă era înțeleștată, iar pe pept avea o rană grozavă, din care sângele curgea încet, inima lui, deși slab, înse totuși mai bătea încă.

Călugărul scoase din riu apă în potcapiul seu și spălă rana junelui ostaș, după aceea îi tăia pulpana hainei și aplică pansam.

Din buzunarul rasei sale el scoase apoi o sticlută mică și descleștând cu un cuțit dinții rănitului, lăsă să cadă din conținutul ei câteva picături în gura lui.

Peste câteva momente rănitul își deschise ochii

împainjeniți. Dar numai câteva clipe țină acest semn de viață, căci stelele sufletului de nou adormiră sub obositele pleoape de plumb ale rănitului.

Pe buzele călugărului se ivi un suris de mulțumire și, petrecându-și brațele pe sub rănit, îl ridică și porni cu el.

Ostașul era tiner și greu, dar și brațele călugărului erau vânjoase. Saschi părea că nici nu simte povara grea ce o purtă, atât de ușor pășia.

Depart de zgomotul lumii, la marginea unei păduri seculare, călugărul Saschi avea o locuință potrivită, unde își căută adăpost de câte ori se abătea în pribegirile sale neîntrerupte pe aceste ținuturi.

Ardealul era plin pe acele vremi de călugări străini și de spirite esaltate, cari, fugind de ispitele lumii păcătoase, își căutau mângăiere sufletească în viața monotoană de sihastru. Datina aceasta atât de lătită era, încât aproape fiecare ținut își avea anahoretul seu, care trăia fără nici un lucru din credulitatea poporului, bucurându-se unii din ei numai de stimă generală, ei și de renume de sfânt și taumaturg. Darurile credincioșilor curgeau zilnic la acești sfinți de multe ori șarlatani, dintre cari unii când își desbrăcau haina pocăinței erau oameni în stare bună.

Saschi înse avuse cu totul altă țintă, când îmbrăcase haina călugărească. Din conversația ce o avuse el în Alba-Iulia cu Mihaiu-Vodă am putut înțelege că el se folosise de acest mijloc să scruteze ce opinie se formează despre noul domnitor și să câștige ocârmuirii sale simpatia poporului robit, de a cărui nefericire inima îi sângeră și ale cărui sarcini insuportabile atât de cu dor ar fi voit să le vadă ușurate.

Ca să-i poată împlini intenția nebanuit de nime, imită și el în toate pe călugării răspândiți prin țară și-și alege de locuință o peșteră mică, a cărei intrare prea largă o închise cu un perete construit din bârne cioplite dur, în care lăsase o ușă. Înaintea acestei uși înfipse apoi în pământ o cruce mare, făcută din două bârne groase.

Aici, în aceasta locuință simplă, aduse Saschi ostașul rănit și-l puse pe așternutul seu de mușchi.

Din aceasta zi nu trecuse nici o noapte, în care ciobanii ce erau așezați de iarnă cu oile la poalele dealului să nu fi văzut aprinzându-se în întunericul nepătruns o zare scâpătoare, care le lumină din direcțiunea unde Sashii își avea locuința ca un luceafăr ce tremură de opintiri de a se ridica la cer, fără de a izbuti să-și părăsească locul unde se ivise.

— Trebuie să aibă vre-o nevoe părintele Saschi de petrece timp atât de îndelungat în peștera sa — zise în una din zile un cioban către tovarășii sei, după ce văzū mai multe nopți după oaltă zare de foc la Saschi. — N'aș vrea ca un om atât de bun cum e și dânsul să fie bolnav. Mâne-l voi cerceta.

Mirarea ciobanilor fu de tot mare, când în ziua următoare tovarășul lor se întoarse dela Saschi cu vestea că părintele are la sine un ostaș june, pe care îl aduse greu rănit dela Mirislău și pe care îl îngrijește mai bine, ca și când i-ar fi fiu. Le părea mai cu seamă neexplicabilă purtarea călugărului acestor oameni simpli. Cum de caută Saschi cu atâta grijă de un bolnav, despre care știe sigur că e nobil, pecând noue cu atâta ură și înverșunare negrăește despre domni? — își ziseră ei în cuget.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

P r e l u d i i.

1

*O zină 'n drum mi-a resărit
Curată ca o floare.
Și pacea iarăș mi-a răpit
Cu-albastru-i de cicoare.*

*O văd, o simt, treaz îi visez
Privirile-i senine;
M'a fermecat cu-albastrul lor,
De nu știu ce-i cu mine.*

2

*Ochi frumoși îmi rideți iară,
Mugurii speranțe-i cresc,
Păsărele-mi ciripesc:
Primăvară-i — primăvară.*

*Naltă și îmbujorată
Mi te-abate pe-al meu drum,
Inima începe-acum
Iar pripit, nebun, să-mi bată.*

3

*Cu privirile-ți măiestre
Cu duiosul, dulce graiu,
Mi-ai durat un cuib de pufuri
Mă așeză dulce de miu.*

*Le-ai lăsat din sărăcie
Pe-al meu suflet
Primăvară — tu
Mi-ai redeșteptat-o iar.*

Enel N. Căpăla

Ștîma banilor.

(Istorieară din Bucovina.)

Zice că 'n vremile mai de demult, pe când oame-nii erau mai omenoși, mai prevenitori și mai primitori ca 'n ziua de astăzi, a ajuns într'o seară un călător la un birt singuratic și, fiind că eră prea ostenit de drum ca să poată călători mai departe, iară pe lângă aceasta mai fiind încă și foarte întunerice afară, s'a rugat birtașului ca să-l primească de mas.

Birtașul îi răspunde că el cu dragă inimă l-ar primi, dar fiind că nici el singur nu rămâne peste noapte în birt, ci trebuie în toată seara să se ducă în satul învecinat ca să măie, nu poate să-l primească. Și chiar dacă nu s'ar duce, tot nu l-ar sfătuî să rămăie, căci birtul e necurat și din pricina aceasta nime nu poate să măie într'ansul pentru că duhurile cele necurate nu-i dau pace să se odihnească, ci cătu-ți-i nopticica de mare ți-l chinuesc și muncesc cum le pleznește prin cap.

Drumețul, ținându-se de învățătura părinților sei că adică nici odată nu-i bine să pornești și să călătorești asupra nopții, ci să rămăi și să măi a-

colo unde ai însărat, stărul pe lângă birtaș cu rugămintea ca să nu se mai opue, ci să-l lese să măie.

Birtașul, văzând că drumețului nu-i vine a crede ceea ce i-a spus, ci stăruie ca numai decât să rămăie și să măie, îi făcū pe voe și apoi strângând și incuind puținele lucruri ce le avea reslăfițe prin birt, se duse în treabă și lăsându-l pe străin singur.

Drumețul, rămânând singur ca cucul în tot birtul, își puse lucrurile ce le avea cu sine în cotruță, făcū după aceea un foc bun pe vatră și apoi își aprinse pipa și începū a fumă gândind la câte și mai multe, căci după cele auzite, cu toate că eră destul de curajos, totuș îl cuprinsese frica și somnul pare că anume nu voiă nici de cum să-i vie.

Iată inse că 'ntr'un târziu, și anume cam cătră miezul nopții, pe când începuse acuma a ațipi, aude de-odată un durăt și-un pocnet ca acela în podul birtului, de gândi că acuș-acuș se prăbușește peste dânsul. Iară ceva mai pe urmă, după un detunet grozav, vede cum cade prin horn pe focul de pe vatră un trup de om fără cap.

Drumețul, cu toate că eră tare de fire, totuș, când văzū celea ce s'au întâmplat, i se făcū părul măciucă în vârful capului de groază. Dar nu mult după aceasta, venindu-și în ori, își face curaj, ia de pe vatră trupul ce împrăștiase tot focul și-l pune în mijlocul birtului. Apoi, mai toemind focul și aprinzându-și pipa, care i se stinsese, se pune să șează pe un scăuneș lângă vatră anume ca să vadă ce se va mai întâmplă.

Nu trece inse mult timp după aceasta și iată că vine iarăș pe horn c'un pocnet și-un durăt și mai mare un cap de om și cum ajunge pe vatră suflă și împrăstie tot focul și cenușa de pe dânsa.

Drumețul se scoală de pe scăuneșul pe care sedea, ia încetișor capul de pe vatră și, ducându-l lângă trupul din mijlocul birtului, îl așează la locul lui.

N'a apucat inse bine a face el aceasta și iată că mortul se rădică de jos, se preface într'o fată tineră și frumoasă, îmbrăcată toată în alb din cap până la picioare și apoi, apropiindu-se de dânsul, îl întreabă zicându-i:

— Tu cine-s eu?

— Tu să-dacă mi-i spune! — răspunde drumețul, uitându-se lung și cu mare mirare la dânsa.

— Eu sunt Ștîma banilor, care umblu noaptea și-mi păzesc cîmpurile ce sunt îngropate în pământ ca să nu mi le ia cineva! — zise ea mai departe. — Și fiind că tu ai ascultat de învățătura părinților tei, cari te-au învățat ca nici odată să nu te pornești și să călătorești asupra nopții, și fiind că te-ai arătat atât de bărbănos la sosirea mea în acest loc, iacă îți dăruiesc tomowă ce-am păzit-o eu până acuma și care se așă îngropată într'un ungheriu din birtul acesta!

Și cum rostī cele cuvintele acestea, îi arată ungheriu în care eră tomowă îngropată și apoi se făcū nevăzută.

Omul nostru, văzūnd ceea ce nu mai văzuse până atunci în viața lui și auzind celea ce i le spuse Ștîma banilor, se așă și mai mult la curaj. Apoi, voind a se 'ncredința pri de celea ce i le spuse Ștîma banilor sunt adevărate, se dete la săpat în locul arătat. Și 'ntru adevăr că n'a săpat mai mult ca de vr'o doue palme de pământ, și-a și dat de-o căldare plină de galbeni tomowă ca altul.

Văzând el căldarea, să fi prins pe Dumnezeu de-un picior și nu i-ar fi părut așa de bine. O scoase frumușel afară, aruncă în locul ei vr'o câțiva bani după cum auzise din bătrâni că trebuie să se facă la asemenea întâmplări anume ca Știna banilor, când se va mai arăta vr'odată pe-acolo, să aibă ce numără, și apoi, lăsând doi galbeni și birtaşului pe teșgea, drept răsplată că nu i s'a opus să mâie în birt, iară ceilalți galbeni luându-i în traistă se porni mai departe în drumul seu încă pe când eră mult până în ziuă.

Când s'a înturnat a doua zi desdemineată birtaşul la birt, dă de urma căldării, și de cei doi galbeni, iar drumețul ca 'n palmă... eră acuma demult dus.

Și i-a părut reu birtaşului că n'a putut el pune mâna pe comoară, ci un străin venit cine știe de unde; dar de pe altă parte s'a și bucurat, căci din

Casa veche.

Comedie într'un act.

De *André Theurieth* dela Acad. franceză.

Tradusă din franțuzește și localizată.

Persoane.

Dra Maria Leteanu.

Dnu Dionisie.

Dnu Marcel Popp-Bănățeanu.

Leana.

Scena se petrece într'un mic oraș de provincie. Un salon în casa doamnei Leteanu. În fund o ușe mare, ce dă într'o anticameră prin care ieși în curte. La stânga, planul întâi, o masă, un jet, un paravan; pe masă se află cărți. Planul al doilea, o ușe care înlăuntrul locuinței.

La dreapta, planul întâi, o fereastră spre grădină, lângă fereastră o canapea și o masuță de lucru; planul al doilea, o ușe cu geamie care duce 'n grădină.

Mobile vechi, zugrăveli ieșite. Aspect trist; adormit.

Pescarul dela Tisa.

ziua aceea, luându-se comoara, nici Știna ce-o păziă nu s'a arătat mai mult ca să-i facă neplăcerile și nevoile ce i le făcuse mai nainte, ci-l lăsă pentru totdeauna în pace.

Și așa s'a ales drumețul cel curajos cu comoara, iar birtaşul cel fricos cu liniștea și cu pacea!

S. F1. Marian.

Cea mai curată comoară în această viață, este cinstea nepătată.

Shakespeare.

Bucură-te de ceea ce ți-a ramas după durere; când suferinta a trecut, suferințele sunt plăcute.

Goethe.

Scena 1.

Maria apoi *Leana*.

Maria (șade pe canapea, coasă. Cade pe gânduri, îi alunecă lucrul din mână. Ușa din fund se deschide, intră Leana încercată de pachete și legături.)

Leana (40 de ani, port național, pasu sprinten, fața deschisă, sănetoasă. — S'apropie cu iuteală de Maria.) Iacă-tă-me! Bună ziua, măiculiță!

Maria (surprinsă.) Ce fel, tu ești?... Dar noi nu te așteptam decât pe mâne.

Leana. Știu — dar vezi dta, m'a prididit doru; ziua me gândiam la casă, la pometa, la vitișoarele mele, iar noaptea le visam și vedeam pisica pe fereastră, porumbeii pe coperiș și-mi păreauu așa de plouați, de mi se umplea inima de jale. Pân' la urmă n'am mai putut... Me sufi azi dimineață 'n tren, il

schimbai la Piatra și iac'am sosit. (Pune lucrurile jos și s'așeaa.) Doamne bine-i acasă și nimerită-i vorba aia: „Fie turta cât de rea, mai bine la vatra mea!”

Maria. Da ce face mama?

Leana. Bine, sănătoasă. S'o vezi alergând dis de dimineață pân' ale uliți, tocmindu-se prin prăvălii, descureându-se pe la Tribunal și primind musafiri berechet... Hei! n'am stat noi cu mâinile 'n sin pe-acolo.

Maria. Dar orașul, spune-mi Leano, orașul frumos e?

Leana. Da și ba... Visam par că mai mare lucru. M'așteptam să me orbească auru ș-argintu de pe căși — da de unde. — Ba noroi văzui și mai mult ca pe cărările noastre și toți oamenii pare că-s prinși de friguri așa sunt de galbeni la față; e până și soarele mângălit de fum. Of cu cât mi-e mai drag soarele de pe la noi.

Maria (suspină — plictisită.) Ți-e ușor ție să vorbești așa. — Dar unde avem noi aici soare? În mormântul ăsta de casă me simt tristă, tristă și de n'o vom părăsi-o curând, aici o să me 'ngropați...

Leana. Vai de mine, măicuțiță, cum poți vorbi așa la vârsta dtale, la 17 ani?

Maria. La ce mi-e bună tinerețea?... Eu nu me pot bucura de ea aici în provincie, unde pe stratele pline de iarbă par' că dorm oamenii de-a 'mpicioarele. În fiecare dimineață me deștept cu dorința să se întâmple odată ceva neașteptat să ne mai înveselească un pic singurătatea. În fiecare zi îmi zic: „poate că astăzi...” și nimic nu vine!

Leana (zimbînd cu șiretenie.) O să vie...

Maria. Nici odată!... La București! Acolo aș vrea să fiu!

Leana. Răbdare, măicuțiță, c'o s'ajungi poate și mai curând decât gîndești. Știi una? Cucoana are gînd să vîndă casa și să se strămute la București.

Maria (cu bucurie și îndoială.) Ei așa! Cine ți-a spus?

Leana. Nimeni, da am urechi ascuțite și simțind că mi se tăinue ceva, am ascultat la ușe ș-am auzit tot. Mîne seară e cucoana aici ș-o să-ți spuie și dtale și dlui Dionis ce plănuieste.

Maria. Bietu unchiu! Lui cum i-o veni la socoteală vestea asta?

Leana. Destul de reu i-o veni că dlui nu e ca dta; dlui îi e casa dragă. Socotește dră, că-s 50 de ani de când trăiește aici. A venit încoa cu bunica dtale când eră cocoana de-o șchioapă și de-atunci n'a lipsit, zeu, nici o seară din casă. Când s'a măritat cucoana cu dnu Leteanu ș-au plecat la Moldova, dnu Dionisie a ramas, și când, după văduvie, s'a 'ntors mama dtale, o așteptă bătrănu 'n trepte ca un căne credincios, nici mai mult nici mai puțin. Bietu om. Nădăjduiă să moară aici ș-o să-l jinghe 'n suflet strămutarea asta!

Maria. Dar pentru ce? El va merge cu noi. Să vie numai ș-o să-l pregătesc eu cu binișorul.

Leana. N'o să fie prea ușor. La vârsta dlui, vezi dta, se face omu ca pisica mea, se leagă de-o cocioabă din care nu mai vrea să iese. Încearcă, da... Uite-l că tocmăi se 'ntoarce dela plimbare cu mâinile la spate, cu fața 'mbujorată... Dragu meu, nu știi tu ce te-așteaptă... Până-ți vorbi amândoi, me duc să fac rânduială pe sus.

(Își ia legăturile și iese prin stînga.)

Scena 2.

Maria, Dionisie.

Maria (veselă.) Să plecăm, să trăim la București! Me simt veselă ca o păsărică și ușoară ca o pană! (cîntă stringându-și lucrul.)

(pe aria „Sunt țigancă și nu-mi pasă“.)

Sunt romăncă și nu-mi pasă,
Nu am grije nici necaz,
Cin' mi-e drag să me iubească,
De dușmani rid și fac haz...
tra la la la la — —

(Dl Dionisie intră pe ușa dinspre grădină; se oprește, ascultă.)

Dionisie. Bravo, fetico! frumos cîntec! Și cu cât te prinde veselia asta mai bine decât posomorală de-azi dimineață... Așă-i că-i frumos astă seară? și ce bine-e de trăit aici! Me uitam eu din grădină la casă, așă printre ramurile copacilor. — Nu știi ce frumoasă e 'n apus de soare, veche, cu pidvorul ei bătrân, cu stâlpii negriți de vreme. Mulți ani sunt de când în serile de vară o tot privesc așă — și prin fiecare ochiu de fereastră, pare că-mi suride trecutul, tinerețea depărtată.

Maria (în parte.) Bietu unchiu, cum să-i spuie eu... (tare.) Și zici ți-e dragă tare casa, unchiule?

Dionisie. De mi-e dragă?... de 50 de ani o locuiesc; aci îmi zac visele, speranțele, viața mea toată. Îmi pare că-i zidită după chipu și asemănarea mea și că-i făcută anume pentru mine și eu pentru ea...

Maria. Așă încât dac' ar trebui s'o părăsești vre-odată...

Dionisie (tăindu-i vorba.) S'o părăsese? Unde-ți sunt mințile? Poate cineva părăsi un raiu ca acesta unde trăiește între o veche și bună prietenă și un inger de copil ca tine?... Și unde mai pui obiceiuri, tabieturi de cari nu te mai poți desbărâ.

Maria. Dar dacă mama, de pildă, s'ar hotări să locuiască alt oraș — să vîndă casa asta?...

Dionisie (indignat.) Haide de, ar fi o nebunie... Știi ce, fetico — să lăsăm glumele astea dureroase. (Îi întinde mîna.) Uite, aruncași așă doue cuvinte 'n vînt și vezi cum tremur; judecă, ce s'ar întâmplă cu mine, când lucrul ar fi serios... Ei! ce e privirea asta întristată și misterioasă?... E glumă nu-i așă? (Maria clatină din cap.) Nu!... Ați vrea să vindeți casa?... (Maria face semn afirmativ cu capul.) Nu se poate! Cine ți-a spus?

Maria. Leana, care s'a 'ntors mai adineauri... Ea știe tot. Vom merge să trăim la București.

Dionisie (că trăsînt.) Și — eu?...

Maria. Vii cu noi, unchiule! e foarte lămurit: o să-ți așezăm un cuibuleț pe gustul dtale în care vei avea liniște...

Dionisie (răstit.) La vârsta mea nu se mai fac cuiburi; te 'nfunzi într'o viezuină ș-acolo remâi!

Maria (alintătoare.) Așă crezi dta, fiind că n'ai mai ieșit de-acici; dar o să-ți schimbi părerea acolo. Tot ce e nou are atîta farmec!

Dionisie (aprinzându-se.) Dar tu nu 'nțelegi...

Maria (îi taie vorba sărutându-l pe obraz și puindu-i mîna pe gură.) Taci, taci... gîndește-te puțin la București și la minunile lui?... Haida... e lucru hotărît, unchiule — mergi cu noi.

Dionisie (o dă la o parte — umblă iritat.) Nu, de o

mie de ori nu!... Afacerea nu e încă terminată! Voiu scrie mame-ți. Ea me va înțelege și va renunța la această vânzare nesocotită, la acest gând nebun, răsărit în creierul unui copil răsfățat.

Maria (supărată.) Vezi cum ești?!... Îmi pare greu acuma că ți-am vorbit, dar liniștește-te; voi rugă pe mama să-și schimbe planurile și-mi voi da toată silința, să me obișnuiesc cu viața asta tristă și pustie.

Dionisie. Marioaro — ia ascultă-me puțin!

Maria. Nu, nu... lasă... m'am resemnat. O să mor aici de urit și de 'ntristare în hatiru dtale. (Întoarce capu — iese prin stânga.)

Scena 3.

Dionisie (singur.) Mario!... Nu m'aude, se duce! Ce poate judecata mea împotriva acestei fantesii!... O tinerețe egoistă, vârstă ușuratică și crudă care nu respectă nimic!... Mam-i-sa îi va face voia... e de dată să i se supuie 'n toate (se așează de-a stânga și privește în jurul seu.) Și te-oi vedea în mâni străine, casa mea dragă... Ș-o să ve părăsesc, ziduri bătrâne!... Dar nu m'oi duce departe; vreau să rămâneți în orizontul meu; într'o ulicioară mai la deal de unde se 'ntinde vederea în părțile acestea, îmi voi lua o odăiță ca să mai văd vârtejul de fum pe coperișul meu cel vechiu... Da; inse tuturor amintirilor, ascunse 'n fie care colțisor, va trebui să le zic — bun remas. — Și fericirea nespūsă de-a trăi 'ntre doue ființe atât de scumpe?!... Toate vor fi pierdute, pierdute de veci! (Duce mâna la ochi.) Ce?... o lacrimă?... Când voi fi singur multe-mi vor mai luneca printre degete. (Se ridică.) Vestea asta căzută ca o ghiulea în mijlocul vieții mele pacinice îmi turbură mintea... și totuș nu trebuie să me las întristării... (umblă iritat.) Curaj, Dionisie! Ce Domnului, o mai fi un pic de nădejde... La urma urmelor vor fi fost și numai vorbe de-ale babei; când te mânăncă limba, o sucești cum nimeresti. Leana cum e vorbăreață... Cine știe, o fi vrut să glumească... și copila a crezut-o c'asă ușor crezi cea ce inima-ți dorește!... Ei — Basme! — Răbdare, Dionisie! (Bate cineva la ușe.) ...Ce — a bătut cineva? (Se duce să deschidă.) Întră!

Scena 4.

Dionisie, Marcel Popp (în costum de călătorie.)

Marcel (brusc.) Me rog de iertare! Dna Leteanu?

Dionisie (mirat.) Lipsește-te de câteva zile, dle; dar eu sunt vărul dânzei și...

Marcel (tăindu-i vorba.) Casa domniei sale este de vânzare?

Dionisie (în parte, cu groază.) E adevărat!...

Marcel. Aș dori s'o vizitez.

Dionisie (în parte.) Așă de 'ndată! (tare cătră Marcel.) Me veți găsi cam indiscret, dle, dar dați-mi voie să ve 'ntreb ceva...

Marcel. Domnule... (se 'nelină.)

Dionisie. Mai intii, cine v'a informat de intențiunile doamne Leteanu?

Marcel. Advocatul dsale, dl Murgescu.

Dionisie. Și care e numele dvoastre?

Marcel. Marcel Popp...

(Va urmă.)

A. O. Maior.

Pentru copil.

Vătuii și Arieiul.

*Vr'o trei vătui se hârjoniau
Într'un lăstar, — fugiau, săriau,
Apoi la luptă se luau...*

*Arieiul vine, rotogol,
Cu țepii strinși, cu capul gol,
Grăindu-le eu glas dămol:*

— *De joacă doru-mi-e de foc,
Nu vreți cu voi ca să me joc
Și eu puțin, în acest loc?*

— *Poftim, respunse un vătui,
Vrem bucuros; dar uite-ți spui,
Să nu ne faci vre un cucuiu...*

*Arieiul prinde-a se jucă,
Dar nu se poate-astâmpără
Și iată 'ncepe-a-i întepă...*

*Atunci se supără și ei
Și-i zic: urit ce ești! hai piei,
Că liniștiți eram noi trei.*

*Respunde el: eu m'am ținut
De vorba care am avut
Și vr'un cucuiu nu v'am făcut...*

*Când în alt chip nu pot să 'nșel,
De cât să nu fac reu de fel,
Tot fac un reu mai mititel...*

*

*Sunt și copii innărrăviți,
De mici așă obișnuiți,
Și, mari, ajung nenorociți...*

N. Radulescu-Niger.

Cugetări.

Gloria, care nu ne face fericiți, nu e decât un cuvânt; și gloria, care nu face pe supuși fericiți, e o ocară. *Frederic cel mare.*

*

Învățătorii buni sunt ca norii cerului: vorbele lor detună, viața lor luminează și faptele lor dau țării roade cu îmbelșugare.

W. Bühring.

*

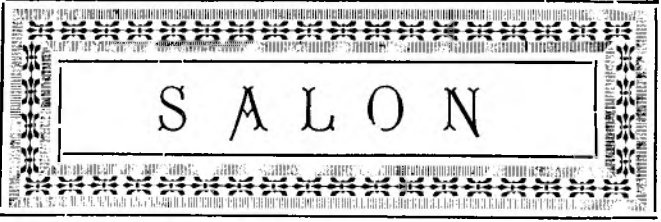
Plăcerea nu lipsește nici odată acolo unde este muncă, ordine și credință.

Lavater.

*

Adevărata plăcere face pe om vesel, bun și pios, dar numai cel cu cugetul împăcat o gustă; de aceea numai puțini oameni pot gustă o plăcere curată.

Iahn.

SALON

Conferințe teozofice.

Annie Besant, scriitoare și filozofă engleză, aderență și propagatoare a filozofiei indice, a ținut în Budapesta câteva prelegeri în limba engleză, vorbind despre „Știință și teozofie”, „Psihologie și știință” și „Filozofia religiei”. A ascultat-o numărös public din elita Budapestei. Foile ungurești scriu — afară poate de una — cu multă căldură despre ea și despre învățăturile, ce le profesază. Are un deosebit dar de a vorbi.

Cităm din critica, ce i-o face primei conferințe o foaie din loc, (P. N. nr. 152) următoarele: „A venit (A. Besant) în Europa să predice teozofia, știința Dumnezeiască. Aceia, cari nu se opresc nici la dogmele religioase, nici la cele materialiste, cari cugetă mai departe, ajungând la cea din urmă știință chinuitoare și neliniștitoare, că adecă nu știm nimica, au înființat puternica școală a teozofilor. Mulți o numesc religie și e tot una, căci caracteristica teozofiei e, că este și religie și știință. Și cugetătorii englezi și americani, la cari au ajuns din colonii mai intiu felul de gândire indie, cari cei dintiu au simțit senzația aceea, ce o simte europeanul când din viața fierbinte, zbuclumată, modernă, ajunge în foisorul liniștitei aprofundări indice — au aflat învățătura, care e și știință și religie.

„Annie Besant predică această știință cu temperamentul ei uriaș, cu graiul ei admirabil, poetic și curat englez, cu inspirația ei ademenitoare. A vorbit împotriva materializmului. Conform vechilor cărți oculte, pe cari azi iară le ascund cugetătorii, predică și Besant, că omul e o lume mică, care e chipul și copia lumii mari. Și precum lumea internă a omului o conduce conștiința și voința, tot așa și lumea externă trebuie să o conducă o forță conștientă. Știința, care progresează cu iuteală uriașă cu mijloacele și experimentările ei tot mai adânc în secretele ascunse până acuma ale naturii și descoperă astfel de însușiri ale omului și funcțiuni ale creierului și nervilor, pe cari abia le putem exprima. Aceste manifestări inconștiente, ori în parte conștiente, cu cari se ocupă și poetul Maeterlinck, razele N., cari se desprind din trupul omenesc, pe cari le-au prins cu plăci fotografice, simptomele stării hipnotice și magnetice, pun noue probleme de rezolvat științei. Besant nu deosește cercetările științei, ba afirmă, că știința ajunge la rezultate apropiate de învățăturile ei. Dar în acelaș timp susține, că nu trebuie să perfecționăm aparatele (mijloacele de experimentare), ci să ne nobilităm pe noi înșine, sufletul, sistemul nervos și vom ajunge mai de grabă la adevăr, decât cu observările esteriore.”

Despre a doua conferință a „profesoarei de universitate cu glas fermăcător din Benares” (oraș în India anterioară) referează aceeaș foaie între altele următoarele:

„Când fizicul omului nu funcționează, când

conștiința trezviei a dispărut, sistemul nervos e cu totul nou, trăește altfel de viață. Barierele timpului și spațiului cad și ori ce piedecă fizică dispăre. Viața trăită în vis, starea în tranșe (magnetică) perfecționează sistemul nervos al omului. Facultățile puterii de inchipuire, ale aducerii aminte și facultatea priceperii lucră cu forță și iuteală miraculoasă.

„Sunt multe cazuri, cari dovedesc, că cunoștințele și facultățile eșite din conștiință, în stare hipnotică se trezesc și funcționează. De pildă, cineva încă de copil a auzit o limbă, dar cu vremea nu i-a remas nici o aducere aminte despre ea. În stare magnetică vorbește cum se cade limba, pe care o uitase. Filozofii „brahmani și fahirii ajunși în stare religioasă-estatică sunt capabili de o recunoaștere atât de înaltă în cereul lor de gândire etic și religios, de care nu s’ar putea apropiă în stare trează. Annie Besant esplică lucrul acesta în felul, că trupul nostru fizic e influințat de un trup eteric mai fin, (astral), care are conștiință proprie, și aceasta se trezește când conștiința fizică nu funcționează.

„Decât această esplicare e inse cu mult mai interesantă deducția, pe care vorbitoarea a scos-o din perfecționarea prin hipnoză a sistemului nervos cu putere în adevăr fascinătoare și cu admirabilă perfecție oratorică. Câtă areme în stare de tranșe facultățile sufletești ne sunt mai mari, mai perfecte, pe calea aceasta trebuie să înaintăm, ca să ajungem scopurile scrutărilor omenesti. Învățații afirmă, că numai omul degenerat cade în stare hipnotică, estatică, omul normal nu. Dar ce e omul normal? Rostul omenimii nu e stagnarea într’un loc, ci continua evoluție, înaintare. Progresul acesta nu pauzează nici o clipă în grupul cătră perfecție și direcția îi e nobilitatea, desvoltarea sistemului nervos. Viața nervoasă hipnotică și mai perfectă nu e boala, ci tocmai rezultatul acestei evoluții. Pe această cale va ajunge omenimea la tipul omenesc ideal prins în visuri, spre care tinde în nizuința-i de a se perfecționa”.

Conferința a treia a ținut-o Besant luni în biserica unitară. Am fost și eu de față. Îi văzusem fotografia înainte cu 2—3 ani: aceeaș față albă, acelaș păr alb-cenușiu tăiat bărbătește, haina de aceeaș culoare albă; numai vremea par că își săpase mai adânc urmele în fața ei cea blândă, împodobită cu ochi plini de iubire și bunătate. A vorbit liber în fața unui public distins și numărös despre filozofia religiei. A început încet, lin, respicat, încălzindu-se tot mai mult de ideile și simțemintele, căroră le da espresie. Convingerea cu care vorbiă, o puteau ceti din espunerea acestei femei, și cei ce nu pricepeau limba engleză. A vorbit în continuu mai bine de o oră și făcea impresia, că ar putea vorbi și mai departe, fără a obosi.

La urmă un domn a reasumat în ungurește cuprinsul conferinței: Oratoarea a vorbit despre religie și n legătură a tractat teozofia din punct de vedere religios, filozofic și științific. Vederile nu și le impune, căci nici nu se pot asimilă, decât de cine are pregătirea necesară. Scopul îi e numai să îndemne pe oameni la o viață morală, etică din pricepere și convingere, nu din frică, ori obicei. Înțelesul vieții să fie lămurit înaintea noastră și să fim pătrunși, că viața are un rost, și că ne e dată să trăim și să ne nobilităm în ea. Suntem datori să găsim armonia între trup și suflet, să le nobilităm

pe amândouă și mai ales sufletul și să ne precizăm raportul și locul în viața socială. Dorințele să ne fie totdeauna curate, căci atunci așa ne vor fi gândurile și faptele; nici odată să nu venim în conflict cu legile trecătoare omenesti și eterne divine. Viața să ne fie morală și totdeauna cu scop mai apropiat, ori mai îndepărtat, căci atunci nici odată nu ne va fi spre greutate.

***

Din espunerile acestea și în urma împrejurării, că ultima conferință a dnei Ana Besant s'a ținut într-o biserică creștină, cred, că se poate deduce cel puțin, că aceste învățături nu sunt ateiste, după cum unora tendențios le convenia să predice acest lucru, când au fost făcute cunoscute pentru prima oară în literatura noastră înainte de doi ani.*

Fără a voi să me ocup în merit cu aceste vederi, țin să constat numai atât, că prin sunarea învățăturilor indice de pe amvon bisericesc creștin s'a spălat pecetea lor ateistă, pe care le-o imprumutaseră unii oameni de-ai noștri. Și după scurgerea câtorva ani se vor convinge poate, că acestea sunt principii de cea mai înaltă morală creștină, în deplină concordanță cu vederile bisericii noastre, câtă vreme coincid cu învățăturile Mântăitorului Isus.

Budapesta, 7 iunie n. 1905.

Dionisie Stoica.

Serbări muzicale în Sibiiu.

Serbările festive organizate de Reuniunea română de muzică din Sibiiu, cu prilejul împlinirii unui pătrar de vece dela înființarea sa, s'au început joi, 8 iunie, la orele 9 a. m. cu o liturghie festivă. În biserică din suburbiul Iosefin am asistat cu toții la rugăciunile pentru odihna sufletelor membrilor reposați, la parastasul pentru pomenirea și amintirea lor.

La orele 11 tot a. m. s'a ținut în palatul „Casei Naționale“ un act festiv. Aci în fața unui public ales și numeros, corul mixt a intonat frumoasa și potrivită cântare de Humpel „Rugăciunea Românului“ cu care s'a deschis și cel dintiu concert al reuniunii. Apoi actualul președinte dl asesor Voilean a ținut o vorbire ocazională amintind pe membrii răposați și aducând laude și mulțumiri membrilor fondatori, activi și onorari, în special dlui G. Dima, căruia Reuniunea îi datorează atât de mult, încât nu ar fi chip să-i mulțumească și să răsplătească jertfele ce dsa i-a adus în timp de 18 ani ca dirigent al corului și parte și ca președinte. Corul a încheiat actul festiv cu cântarea „Pe tine te laudăm“ de dl A. Bena.

La 7 ore seara în aceeași zi, Reuniunea a dat un concert în casa de întrunire (Gesellschaftshaus) cu concursul caplei orașenești. Din programul concertului, care n'a fost prea bine întocmit pentru scopul unei festivități extraordinare, vom aminti numerele cele mai reușite.

1. „Nu-i dreptate, nu-i“. Cor mixt (de G. Dima.) „Jalea orfanului“, muzica de Kiriac (cor mixt.) Cu simțire și pătrundere doină fiecare dintre cântăreți: Strugurel bătut de piatră, Reu e Doamne fără tată — Strugurel bătut de brumă, Reu e Doamne fără mamă.

* Dionisie Stoica: Trei conferințe teozofice, 1903.

2. Dșoara E. Cuntan a interpretat cu artă aria Adronachei din „Achilleus“ de Max Bruch. Aplauzele nu mai conțeneau. Vocea dsale câștigă din an în an și reuniunea poate fi mândră de-a posedă o asemenea artistă.

3. „Hora dobrogeana“ de N. Popovici (cor mixt), a stârnit aplauze prelungite; partea a doua s'a repetat și publicul ar fi fost de sigur mulțumit de-a o mai auzi întreagă și și de mai multe ori, cu risicul chiar de a nu mai rămâne timp pentru repetarea altor bucăți mai slabe din program.

4. Vocea de sopran, puternică și plăcută, a dșoarei T. Simonescu am admirat-o într-o arie din „Creațiunea“ de Hayden. Și dansa a fost cu drept și merit, mult aplaudată. Ca încheiere corul mixt cu orchestră a cântat admirabila compoziție a dlui G. Dima „Salvum fac regem“. Poate bins interpretată și cu căldură dirigeată de dl H. Kirchner, demn urmaș al iubitelui nostru Gheorghe Dima, neîntrecutul dirigent și valorosul componist român.

Vineri seara în teatrul orașului s'a reprezentat opereta românească „Moș Ciocărlan“ de Tudor cav. de Flondor. Entuziasmul și însufletirea spectatorilor nu se poate descrie. La ridicarea cortinei un „aaa“ nesfârșit de admirație a resunat în sală. Tabloul în care erau idilic grupați săteni și satence în minunatul port românesc, a fermecat privirile.

Textul operetei îl poate ori cine cunoaște dintr-o cârtică tipărită de reuniune; ar fi prea lung de povestit aici.

O critică amanunțită a compoziției dlui cav. de Flondor nu me încumet a scrie. Me voi mulțumi a spune că român cu trup și suflet, mi-a saltat înăca de bucurie și mândrie și ființa toată mi s'a însemnat la priveștiștea nespuse de frumoasă a scenelor românești, a jocurilor naționale, a caluserului așa de frumos jucat de tinerii noștri seminaristi voinici, frumoși și sprinteni, de nu te mai saturai privindu-i; iar doinele fermecătoare mi-au strins inima de-o jale dulce și mi-au adus lacrimi în ochi.

Reprezentăția a reușit peste așteptările tuturor. Dr. Grigore cavalier de Pantasi a fost admirabil ca regisor și perfect actor în rolul sgărcitului „Moș Ciocărlan“. Dna L. Cosma, ajutată de o voce dulce, dulce de sopran și de o înfățișare nespuse de dragă-lăse, a jucat pe Florica, nepoata sgărcitului, având un succes rar, extraordinar pentru o diletantă. Frumos și bine a cântat dela început până la sfârșit, dar peste măsură de duios i-a fost glasul în doina din codru (tabloul al 3-lea): „Cucule nu mai cântă — Că me doare inima“.

Dșoara Olar în rolul Tineuței (prietina Floricăi) mlădioasă și foarte naturală în miscări, cu o frumoasă, limpede, plăcută și bine cultivată voce de alt, a plăcut mult, foarte mult publicului care dorește din suflet s'o asculte peste puțin ca deseversită cântăreată. — Prea simpaticele tenorist bucureștean Ștefănescu în rolul ciobanului Stan (iubitul Floricăi) ne-a răpit dela început în actul I unde coborând dela munte vine între fartați și cântă cu voce puternică, cu căldură și minuțioasă predare o doină de dor: Sus pe plaiul plin de floare — Paște turma de mioare; — Iar ciobanul jos culcat — Are ochiu înrouarat. — Dl I. Crișan, în rolul lui Chirilă, beivul satului, a jucat și-a cântat cum nu se poate mai frumos; nici cel mai bun cunoscător n'ar fi crezut că e diletant. Bine a fost în rolul primarului și dl Da-

mian, asemenea și dl Enescu ca Gheorghe iubitul Tincuței. Dl E. Borcea și dl Ganea au avut succes mare jucând cel dintiu pe notar, al doilea pe cărciumarul Kir Farfuridis. Toate celelalte roluri au fost fără excepțiune foarte bine interpretate și succesul operetei a fost complect. Uvertura și 2 tablouri au fost dirijate de insus autorul Tudor cav. de Flondor, iar 2 tablouri de H. Kirchner.

Vineri, sâmbătă și duminică, trei seri de-a rândul, s'a reprezentat opereta. Sala teatrului a fost tot plină și nu numai publicul românesc, dar și străinii cereau încă o reprezentațiune, aceasta inse n'a fost posibil, dl dr. Pantasi fiind silit de interesele sale a ne părăsi duminică noaptea. În toate trei serile dl Flondor a fost aplaudat și aclamat și mari ovațiuni i s'au făcut. La prima reprezentație, după intul act, a fost chemat pe scenă de strigătele entuziaste ale publicului, iar președintele Reuniunii de cântări i-a oferit, ca amintire a serbărilor jubulare, o cunună de frunze de laur lucrată în argint, legată cu o pantlica de aur. O asemenea cunună s'a oferit după al III-lea act și dlui dirigent H. Kirchner. Dl dr. Pantasi a fost ridicat pe brațe de coriști și a primit o cunună de lauri cu tricolorul românesc. Dna Cosma, dsoara Olar, dnii Ștefănescu, I. Crișan, Enescu și toți ceilalți actori au primit asemenea cununi de laur; damele au primit și multe buchete și coșulețe de flori. În fiecare seara la finele actului al II-lea când corul cântă plin de însuflețire: Ura, ura, ura — Ce veselie mare.

Dl Flondor și soția dsale au aruncat coriștilor mănunchiuri de flori.

Duminică după reprezentație a avut loc o cină comună în sala „Pankewici“. S'au ținut toasturi pentru toți cei ce au contribuit la succesul serbărilor. Cu părere de reu am observat inse că lipsiă dintre noi dna Minerva Brote, harnica și neobosita membră — (care și la succesul operetei „Moș Ciocărlan“ a contribuit, ajutând la studiarea ei) — văduva intemeietorului și celui dintiu sprijinitor al reuniunii de muzică din Sibiu, căruia îi datorim în primul rând fericirea de-a fi putut serbă împlinirea unui pănăr de veac dela existența acestei reuniuni. Lipsiă deci dna Brote pe care am fi dorit s'o vedem în fruntea mesei și în sănătatea căreia am fi ridicat cel dintiu pahar. Al doilea l-am fi ridicat în sănătatea dlui G. Dima, pentru meritele sale prea cunoscute decât ca să le mai amintesc aici, dar — durere — și dsa lipsiă. După glorificarea acestora, cu conștiința datoriei împlinite, cu indoită însuflețire am fi strigat „trăiască!“ dl cav. de Flondor și familia dsale și tuturor celor în sănătatea cărora și-așă cu dragoste și sinceritate am închinat.

După cină tinerimea a jucat; cu veselie și frăție s'au încheiat aceste serbări, cari cu ajutorul lui Dzeu nădăjduim să fie și mai strălucite peste 25 de ani, când — de-om avea norocul să trăim — vom depune înainte de toate o cunună pe mormântul neuitatului intemeietor al Reuniunii, dr. Aurel Brote și când — știind că cel mai colosal și splendid edificiu s'ar prăbuși fără o temelie solidă, vom începe prin a aduce laude, mulțumiri și prinos de recunoștință celor cari au lucrat cu sirguintă la temelie Reuniunii, celor cari au muncit cu dragoste de neam și fără nici-o ambiție personală, celor cari au luptat cu cele dintii și prin urmare cu cele mai mari greutăți.

Coresp.

Expoziția „Asociațiunii“.

O altă parte din programa expoziției Asociațiunii, asupra căreia ținem să atragem din vreme atențiunea cetitorilor noștri, și care — după natura ei — se va putea aranjă numai cu concursul cercurilor largi ale poporului nostru, este:

Sect. XVI. Vânăatul și pescăritul.

(§. 41.) În această secțiune se vor expune toate armele și sculele de vânat și pescărit, obienuite la poporul român, arătându-se la fiecare obiect numirea ce i se dă în popor. În deosebi se vor expune:

- a, arme de vânat, cu cremene, capse, etc.;
- b, recuisite vânătoarești folosite de vânători mai renumiți;
- c, curse;
- d, fotografiile vânătorilor renumiți sau ale monumentelor acestora;
- e, instrumente folosite de popor pentru prinderea peștilor și păstrarea lor.

Sect. XVII. Industria minieră.

(§. 43.) În această secțiune se vor expune:

- a, harte și tabele statistice despre mine de aur, fer, cărbuni, sare, etc., lucrate de minieri români;
- b, sculele folosite de acești minieri (cu arătarea numirii lor populare) și
- c, colecțiuni de produse miniere.

Pentru înzestrarea acestui despărțământ se face apel la proprietarii și funcționarii de mine români, și se invită minierii români ca să prezinte felul lor de lucrare în praxă (s. ex. spălătul aurului, etc.)

Biroul expoziției se adresează pe aceasta cale către toți aceia cari posed obiectele înșirate mai sus, să participe la expoziție. Pot asemenea roagă pe cei ce știu de existența unor atari obiecte pe la alții, să comunice aceasta biroului ca acesta să știe cui și unde să se adreseze.

Tinerul sculptor Liuba.

Tinerul și talentatul nostru sculptor, dl Alexandru Liuba, originar din Banat, care ș-a făcut studiile la München, unde ș-a afirmat talentul în mijlocul aprețiării elogioase a tuturor pricepătorilor de arte, voeste să se așeze la București.

Artistul, cu care am avut dese convorbiri pe timpul sesiunii generale a Academiei Române, înainte d'a-și deschide atelierul în capitala României, a aranjat din operele sale o expoziție la Ateneul Român de acolo.

Despre aceasta expoziție, cetim în „Voința Națională“ următoarea aprețiare:

Nu știu dacă bucățile pe cari sculptorul român Alexandru Liuba le-a expus de câteva zile la Ateneu au interesat de-o potrivă pe puținii bucureșteni cari, între altele, obienuese să viziteze, din când în când, și sălile Ateneului român. Pentru mine, interesul a fost cu atât mai mare, cu cât dl Liuba ini eră necunoscut și trebuie să mărturisesc că bucățile necunoscutului sunt foarte bune. E drept că la noi în țară expresia „foartă bun“ și-a pierdut cu totul și valoarea și însemnătatea ei de când o zvărlim cu ochii închiși tuturor pietrilor cioplite prost în lipsă

de altele cioplite mai bine. La noi, unde se lucrează puțin și se critică mult, nu-i chip ca cineva să ajungă mare artist cu tot talentul care l-ar avea și cu toată bunavoința ce i-ar arăta-o cei câțiva „mai pricepuți”. Și iată pentru ce: la noi, în lipsa unei critice sincere, serioase și cu autoritate, care ar putea înlesni marelui public nepregătit încă, priceperea unei opere de artă, se întâmplă ca zugrăvi, or pietrari, să expună alături de pictori or sculptori și de cele mai multe ori, cei dintii să aibă mai mulți admiratori de cât ceilalți.

Dar să revenim la domnul Liuba, care este un adevărat sculptor.

Domnia sa expune două busturi de bărbați, unul în marmură, altul în gips, un bust de copilă în marmoră, o schiță în gips reprezentând pe „Sisyphos” și alte câteva schițe de mai puțină valoare.

Lăsând la o parte busturile celor doi bărbați, cari, în trecut fie zis, sunt două dintre cele mai bune bucați expuse până acum la noi, să ne oprim în fața bustului de copilă — bucată cea mai bună și cu care dl Liuba pare a fi încercat să-și câștige admirația cunoscătorilor. Fără ca motivul să fie ceva extra-ordinar, interpretarea și marea plastică în care ne redă expresia blândetei și naivității, ne face să întrevădem în dl Liuba un artist care ar putea în scurt timp să ne arate lucrări de o valoare tot mai mare. Și ca probă este schița „Sisyphos” — bucată medaliată la Academia de sculptură din München.

Se știe din mitologie că „Sisyphos” era un nenorocit condamnat de zei ca toată viața să muncească urcând până în vârful unui munte un bolovan care, odată ajuns, se rostogolea iarăși la vale.

Ei bine, în schița „Sisyphos” dl Liuba ne arată puterea sa de concepție, modul său original de a interpreta ideea Sisyphos, întrebându-l o părghie atunci când putea să se servească numai de mâni. Ori părghia da mai multă viață acțiunii, făcând să reiasă în relief desperatele eforturi și vecinica oboseală a nenorocitului lipsit de o singură clipă de odihnă. Eu unul am convingerea că dl Liuba ar putea face din „Sisyphos” un capo d'operă care, turnat în bronz și așezat în grădina Ateneului ori într'altă parte a capitalei, ar fi cea mai de seamă sculptură românească și ar stârni mai multă admirație din partea străinilor de cât toți sermanii noștri oameni mari cărora le-am necinstit memoria eternizându-le figura în schiloadele bronzuri și marmure presărate prin grădina Ateneului ori pe aiurea.

Radu Vrească.

LITERATURĂ.

Academia Română. Ședința de vineri, 27 mai v. (9 iunie n.) a fost ridicată pentru că Academia să se asocieze la doliul care a lovit familia regală prin moartea principelui Leopold, fratele mai mare al regelui Carol și părintele principelui României. Această dureroasă știre a fost adusă la cunoștința Academiei, de președintele ei, dl I. Kalinderu, prin următoarea cuvântare: „Onorați colegi, Înapoindume azi în oraș am aflat cu adâncă durere marea pierdere ce a încercat familia noastră regală, prin încetarea subită din viață a A. S. R. principelui Leopold fratele mai mare al M. S. regelui și tatăl

principelui nostru moștenitor. Îmi fac datoria dureroasă de a ve aduce această veste, știind bine partea ce ia Academia la bucuriile, ca și la durerile Casei noastre Domnitoare, și, coprinși cu toții de sinceră întristare, sunt incredințat că veți permite biuroului a exprima respectuos M. S. regelui, A. S. regale principelui Ferdinand și întregii familii regale simțimintele noastre de profundă compătimire, împreună cu urări ca Pronia să dea Majestaților Lor și Altelor Lor regale toată puterea și resemnarea de cari au atâta trebuință în astfel de momente grele. Sunt aproape 30 de ani de când Augustul defunct mi-a făcut deosebita onoare a încrederei Sale și nu odată am avut prilej să aud cu bucurie interesul cald ce purtă țării noastre și satisfacțiunea ce simția că a fost dat unui Hohenzollern să pue temelii atât de trainice României de azi, cu ale cărei fapte și manifestațiuni eră totdeauna în curent. Am avut ocazie să-l văd și în țară, pe care a vizitat-o în mai multe rânduri, lăsând tuturora cele mai bune amintiri și să apreciez odată mai mult, împreună cu toți cari L-au cunoscut de aproape ca și de departe, înaltele calități cu care eră înzestrat. De o întinsă și variată cultură. Alteța Sa regală principelui Leopold eră un puternic vâstar al Hohenzollernilor, cari au dat un cărmăciu atât de iscusit scunpei noastre patrii. Păstrând Augustului răposat pururea o recucătoare amintire, eră că interpretez sentimentele dvoastre ale tuturora, zicând: Fie-I memoria eternă I și ridicând șediuța în semn de doliu”.

Basme aromâne și glosar. De Per. Papahagi, profesor secundar în Giurgiu, a seos la lumină în editura Academiei Române, sub titlul pus în fruntea acestor rânduri, un volum de 748 pagine. Volumul conține 139 de basme reproduse în limba aromână. În prefața dl Papahagi prezenta un studiu al basmelor aromâne, pe cari îl însoțește cu câteva ilustrații reprezentând interiorul caselor aromâne. La finea volumului se află un prea prețios glosar în care sunt cuprinse toate cuvintele din text. O publicațiune care de sigur are să fie primită călduros în deosebi de aromâni și de cei ce studiază limba lor. Prețul 8 lei.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Inaugurarea reședinței episcopoești gr. cat. române din Oradea-mare s'a serbat în duminica trecută cu solenitate impunătoare, participând șefii autoritaților bisericesti, civile și militare și o lume imensă. Serbarea a început prin o sfântă liturghie în catedrală, precedată de o impozantă procesiune din catedrală, prin mijlocul pieței, până în reședința episcopoească, pentru a petrece la biserică pe în. Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi și pe Pr. Ss. Lor episcopii dr. Demetriu Radu și dr. Vasile Hosszu. Intrarea în catedrală înțesată și cu galeriile înzestrate de elita damelor române, în mijlocul sunetului clopotelor printre cari batrânul „Vulcan” cu tonul său profund par că salută pe vrednicii urmași, câtă vreme armoniosul cor al preparanților intonă imnul de binevenire, a fost un moment de solenitate ne mai văzută în aceasta catedrală. Archiereii îmbrăcând festiv în mijlocul bisericii odăjdiile liturgice, serviciul divin începă, pontificând mitropolitul și ambii episcopi, în fruntea a vr'o două-

zei și patru de preoți, dintre cari relevăm pe prepozitul I. M. Moldovan și canonicul Uilacan din Blaj, pe vicarul dr. Jacob Radu din Hațeg, pe vicarul dr. Augustin Lauran și canonicii Sarkadi și Nies din Oradea-mare, archidiaconul Coriolan Ardelean din Carei, archidiaconii onorari George Șuta din Borlești, Ioan Geș din Oradea-mare și I. Bozintan din Nadlac. După cetirea evangheliei, în. Pr. Ssa mitropolitul pronunță un discurs solemn, accentuând însemnatatea acestei serbări. Terminată sf. liturghie, s'a făcut o procesiune ne mai pomenită în Oradea-mare, în frunte cu înalții prelați, însoțiți de mii de credincioși, din biserică prin mijlocul piaței mari la noua reședință episcopescă, unde elita publicului a umplut toate încăperile atât de splendide. Aici în. Pr. Ssa mitropolitul a îndeplinit cu mare solenitate sfințirea întregii reședințe, după care toți cei de față au sărutat crucea și au felicitat pe vrednicul autor al acestei mari solenități, pe Pr. Ssa episcopul dr. Demetriu Radu și s'au depărtat inspirați de impresiuni delicioase. — La ora 1 și jumătate elita societății oradane, șefii autorităților publice și fruntașii inteligenței române, precum și oaspeții din alte părți, s'au intrunit la o masă splendidă, dată de Pr. Ssa episcopul dr. Demetriu Radu în reședință. Ceea ce remarcăm deosebit, este, că de astădată, după decenii, acum înia oara s'au pronunțat la masa festivă a episcopului gr. cat. din Oradea mare toaste și în limba română. Le-a zis: în. Pr. Ssa mitropolitul Mihályi, Pr. Ssa episcopul dr. Demetriu Radu, Iosif Vulcan și deputatul dl dr. Stefan C. Pop. Impresiunea ce au lăsat aceste serbări în toate cercurile românești, cari au luat parte, are să rămână neștersă.

O nouă societate studențească în Bucovina. Aflăm cu bucurie că la Cernaui s'a înființat o nouă societate academică română, „Dacia”, cu scopul de a se cultivă membrii pe terenul literar și a ridica cultura în masele poporului român din Bucovina.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Ioan Vaida-Voevod*, avocat și dsoara *Elena Hosszu*, fiica dlui Vasile Hosszu, jude la tabla regească din Cluj, s'au cununat. — Dl *Romulus Ivan*, contabil la inspectoratul de dare din Sibiu, s'a cununat în duminica trecută cu dsoara *Sofia Miron* din Curtieiu. — Dl *Ioachim Micsu*, funcționar la direcțiunea financiară din Lugoj, s'a cununat cu dsoara *Iulia Muntean* în Timișoara. — Dl *Dumitru Dragomir* s'a cununat în 1 iunie n. cu dsoara *Elena Deboșan* în Caransebeș.

Despărțământul Beinș al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se va întruni în adunare generală în comuna Căbești la 19 iunie n. orele 10 $\frac{1}{2}$ înainte de miezăzi sub prezidiul dlui director A. Antal, notar dl N. Fabian. Biuroul roaga pe fruntașii poporului să fotografieze grupe de țerani și țerance în portul lor, pentru expoziția din Sibiu.

Moartea principelui Leopold de Hohenzollern. Principele Leopold de Hohenzollern, fratele regelui Carol al României, tatăl principelui Ferdinand, moș-

tenitorul tronului român, a încetat din viață în Berlin. Conziliul de miniștri ai României exprimând regelui condolențele țerii pentru aceasta pierdere, Maj. Sa a răspuns: „Ultima legătură care Me mai ținea de Casa părintească s'a rupt prin moartea iubitului Meu frate. Acum casa mea este aci și familia Mea este numai poporul român!” — Regele, regina, principele Ferdinand și principesa Maria au plecat la înmormântare.

Moartea archiducelui Iosif. Archiducele Iosif care a bolit de timp îndelungat, s'a stins din viață în Fiume, la 13 iunie, în etate de 72 ani.

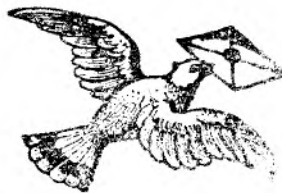
Dar pentru săracii din Oradea-mare. în. Pr. Ssa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi de Apșa, cu ocaziunea petrecerii sale în Oradea-mare, a pus la dispoziția primarului 200 de coroane pentru săracii din acest oraș.

Serata la curtea episcopescă gr. cat. din Oradea-mare, care eră să se dea duminică la 5/18 l. c., din cauza morții archiducelui Iosif, s'a amânat. Ziua nu este încă fiesată, dar se crede că va fi la 12/25 l. c.

Detronarea regelui Norveghiei. La 7 iunie n. adunarea reprezentanților Norveghiei a detronat pe regele Oscar, rege comun al Svediei și Norveghiei. Totodată a adresat regelui o rugare să conștienze ca un priuț mai tiner din casa regala Bernadotte să se urce pe tronul Norveghiei. Regele a răspuns că protestează în contra detronării sale. El teamă că va izbucni rezboiu între Svedia și Norveghia.

Au murit: Dr. *Georgiu Ilea* de Kis-Bun, un harnic avocat și iubitor fiu al neamului, la Cluj, în 12 iunie n., în etate de 48 ani, jolit de o boală gălata-i soție dna *Ida Ilea* n. Osaio de Jankafalva, de un fiu, o fiică și de numeroși consăngeni; — *Silvia Cirlea n. Rusu*, soția dlui Mihaiu Cirlea, notar public regese în Abrud, la 13 iunie, în etate de 42 ani; — *Iuliana vâd. Szilágyi* de Deva n. Poruțiu, în Almașul-mare, la 9 iunie, în etate de 65 ani; — *Sabina Maniu*, fiica dnei vâd. Clara m. Maniu, în Blaj, la 13 iunie.

Poșta redacției.

Amintiri dureroase. O înecare care nu prezintă nici o calitate remarcabilă.

Panciova. Traducerile se vor publica, îndată-ce le va vini rândul.

Puiu mamii. Începe bineșor, dar apoi nici ea fond nici ea formă, nu reusește.

Puiu tărutului. Un subiect neinteresant, lucrat cu inspirație prea naivă.

Mamă și amantă. Pentru publicul nostru cetitor nepotrivită.

Călindarul săptămânei.

Duminica Rusalilor, ev. Ioan c. 7.

•Iară în ziua cea mai de pe urna, cea mare a Praznicului...•

Ziua sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminică 5	(+) <i>Rusaliele</i>	18 Gervaste
Luni 6	(+) <i>Lunia Rusal.</i>	19 Iuliana
Marti 7	(+) <i>M. Teodot</i>	20 Laura
Mercuri 8	<i>M. Teodot Stratilat</i>	21 Aloisie
Joi 9	<i>P. Ciril</i>	22 J. o. Paulin
Vineri 10	<i>M. Timoteiu</i>	23 Etelrud
Sâmbătă 11	<i>Ap. Bartol. și Varn</i>	24 Ioan Botez.

Proprietar, redactor respunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LANG IN ORADEA-MARE.